

Kansainvälinen puuarkkitehtuurin konferenssi Petroskoissa

Wooden Architecture as a Phenomenon of National Culture

2. International Conference

Petrozavodsk, the Republic of Karelia

National Theater of the Republic of Karelia

22-25 June 2010

Kinnermäen ystävät ry:stä osallistuttiin kesäkuussa 2010 Petroskoissa järjestettyyn toiseen kansainväliseen puuarkkitehtuurin konferenssiin. Kysymyksessä oli venäläisen puurakennusperinnön säilyttämisen asiantuntijaseminaari, jossa ensimmäisen kerran oli esityksiä myös ulkomaisilta asiantuntijoilta. Tavoitteena oli koota yhteen kansainvälinen verkosto pohtimaan Karjalan tasavallan ja koko venäläisen puurakennusperinnön säilyttämistä. Kinnermäen ystäviä konferenssissa edusti allekirjoittanut, puheenjohtaja Kari Niskasaari. Oulusta matkanneeseen pohjoismaiseen ryhmään kuuluivat Oulun yliopiston arkkitehtuurin osastolta Risto Suikkari ja Kai Tolonen sekä Ruotsin Tornionjokilaaksosta arkkitehti Mats Winsa ja muusikko Hans Notsten. Suomesta konferenssiin osallistuivat myös TkT arkkitehti Antti Pihkala ja artemomi Nunu Raatikainen. Lähellä juhannusta järjestetty tapahtuma rajoitti pohjoismaista osallistumista. Pohjoismainen kulttuurirahasto Norden avusti konferenssia ja rahoitti pohjoismaisten osallistujien kuljetukset, Petroskoin majoituksen ja ruokailut. Konferenssin esitykset valottivat monipuolisesti asiantuntijoita askarruttavia suojelukysymyksiä. Jokaisen puheenvuoron jälkeen oli aikaa myös keskustelulle.

Avajaisissa arkkitehti Mats Winsa ja muusikko Hans Notsten, Raj Raj bändistä, pitivät upean Tornionjokilaaksoson elävään musiikkiin, maisemiin ja rakennusperintöön liittyvän esityksen, "The cultural identity of the Torne river valley - architecture, landscape and music". Notsten taikoi väylän varren tunnelmia venäläisellä tsaika-harmonikalla. Winsa pohti puheenvuorossaan tornionjokilaaksolaisen ja karjalaisen puuarkkitehtuurin yhtymäkohtia ja yhteisiä juuria. Arkkitehti TkL Risto Suikkarin avajaispäivän esitys "Wood constructing as a part of Finnish national identity" liittyi vahvasti konferenssin teemaan, puuarkkitehtuuriin ja kansalliseen identiteettiin. Suikkari esitti, väitöstitkimukseensa perustuvassa puheenvuorossaan, kuinka tärkeää puu materiaalina voi olla kulttuurisen identiteetin perustana. Arkkitehti Kai Tolosen esitys "Finnish architects travels to Karelia - sauna as an example" perustui artikkeliin kirjassa "Wooden architecture in Karelia 2. Timber architecture as a phenomenon of national culture" ja esitys liittyi hänen tekeillä olevaan väitöskirjaansa. Tolosen puheenvuoro konferenssissa laajentui runolliseksi pohdinnaksi matkailusta ja identiteetistä. Myös oma esitykseni perustui samassa kirjassa julkaistuun artikkeliin "Authenticity of heritage and livvik Karelian identity". Kyseinen kirja on Firenzen yliopiston arkkitehtuurin osaston professorien tohtorien Stefano Bertocchin ja Sandro Parrinellon toimittama ja vuonna 2009 firenzäläisen Edifir Edizionin julkaisema. Bertozzi ja Parrinello esittelivät konferenssissa aunuksenkarjalaisen Suuri Selän kylän perinteisen puuarkkitehtuurin tutkimuksia ja karjalaisen maiseman luonteenpiirteitä. Arkkitehti TkT Antti Pihkala keskittyi omassa esityksessään Kesälahden kirkon kellotapulin restaurointiin ja syventyi vanhojen paanukattojen ikään ja ajoitukseen liittyviin tutkimuksiin. Artemomi Nunu Raatikainen piti esityksensä perinteisten karjalaisten uunien muurauksesta. Venäläisten asiantuntijoiden puheenvuoroissa keskityttiin rapistuvien ja tuhoutumassa olevien aineellisten monumenttien suojeluun ja restaurointiin. Pietarilaisen professorin M.I. Milchikin esityksen aiheena oli jopa "Is it possible to save the wooden architecture in Russia?". Venäjän puurakennusperinnön suojelun erityiskysymyksiin syvällisesti paneutuvia asiantuntijoiden esityksiä oli konferenssissa monia, kuten T.I. Vakhrameyevalla, "The church of Virgin Hodehitria in the Kimzha village in Archangelsk region: research and restoration".

Konferenssin painopiste oli, asiantuntijatapaamisena, monumenttien ja aineellisen puurakennusperinnön suojelussa. Konferenssin teema "Wooden Architecture as a Phenomenon of National Culture" haastoi paneutumaan myös kansallisiin kulttuureihin liittyviin aineettomiin merkityksiin. Tämä teema oli esillä suomalaisissa ja pohjoismaisissa puheenvuoroissa, mutta jäi monissa konferenssin aineelliseen

rakennusperintöön keskittyvissä esityksissä sivuasiaksi. Esimerkiksi UNESCO:n maailmanperinnön suojelussa ollaan yhä enemmän siirtymässä aineellisten monumenttien suojelusta kohti paikallisuutta ja aineettomia kulttuurisia merkityksiä. Japanilaisen suojeluasiantuntijan Kanefusa Masudan esityksessä Japanin maailmanperintökohteista ”Preserving, reconstruction and development of traditional rural architecture; a case study report on world heritage sites in Japan” pohdittiin kohteiden säilyttämistä autenttisuuden näkökulmasta. Oma kokemukseni karjalaisesta puurakennusperinnöstä liittyy kyläkulttuureihin. Toin konferenssissa esiin huoleni, minkä monet Kinnermäen ystävien kesämatkoilla kyliin tutustuneet ovat voineet kanssani jakaa, että monia vielä melko eheitä ja puurakennusperinnöltään arvokkaita kyliä on vielä jäljellä, mutta niiden elävinä säilymistä on silleen jätettyinä, tai satunnaisesti korjaamalla ja nykymateriaaleista uutta rakentamalla, turha odottaa. Karjalaisen puurakennusperinnön ymmärtäminen myös aineettomana perintönä, kuten paikallisen identiteetin perustana, tulevaisuutta rakennettaessa tai toimeentuloa tuottavan kylämatkailun kohteena, on mahdollisuus ja motivaatio näiden kylien elävinä säilyttämiseen ja vaalimaan niiden puurakennusperintöä eheänä ja autenttisenä. Mielestäni näitä kysymyksiä on syytä pohtia lisää tulevia konferensseja järjestettäessä.

Konferenssi saavutti sille asetetut tavoitteet ja asiantuntijoiden verkosto alkoi jo rakentua, konferenssissa solmittujen kontaktien ja vaihdettujen sähköpostiosoitteiden välityksellä. Puurakennusperintö Venäjällä osoittautui erittäin haastavaksi ja usein monimutkaiseksi säilyttää ja vaalia. Venäläiset asiantuntijat paneutuvat restaurointiin liittyviin kysymyksiin erittäin perusteellisesti. Toivottavasti tämä konferenssi oli alkuna prosessiin, jossa säännöllisesti kokoonnutaan ja viritellään kansainvälisiä hankkeita sekä haetaan rahoitusta monin paikoin rapistuvan ja tuhoutuvan venäläisen puurakennusperinnön suojelun suunnitteluun ja toteutukseen.

Kaikki konferenssin järjestelyt sujuivat erinomaisesti: kuljetus autoilija Anatoli Klepkinin kyydillä sujui mukavasti, majoitus Maski-hotellissa, aivan konferenssialien lähellä, oli mainio, ruokailut siellä hyvät ja konferenssissa virkistävät kattaukset väliajoilla. Pidin myös konferenssin jälkeen järjestetystä Kizhin matkasta. Pääsin nyt, ensimmäistä kertaa, katsomaan saaren pohjoispuolen hienosti restauroituja kyliä ja ajankohtaista korjausta.

Paluumatka konferenssista meni hyvin. Olimme ennen Suomeen lähtöä kaksi yötä Kinnermäessä. Kertasimme konferenssia, saunoimme sekä uudessa että vanhassa savusaunassa ja kävimme kylässä Vieljärven rannalla, Haukiniemen Marian, perinteisen aunuksenkarjalaisen runonlaulun taitajan syntymäpäivillä. Hans Notsten sai talteen pari laulua.

Oulussa, 21. 6. 2010
Kari Niskasaari